

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Jugoslavija.

Jugoslovanski notranji minister in voditelj Slovencev v Jugoslaviji dr. Anton Korošec je napovedal za jesen občinske volitve za vse banovine. Te občinske volitve so velikega notranje-političnega pomena, njihov izid bo označil uspeh enoletnega dela in truda vlade dr. Stojadinoviča in dr. Korošca. Nedvomno bo dokazal, da stremi jugoslovansko ljudstvo ob vseh notranjih trenjih, ki so kvečjemu znak mladosti njihovih narodov, za politično zrelostjo in kulturno polnostjo in da si bo ob času dalo ono notranje-upravno obliko, ki mu najbolj odgovarja.

Ko je pokojni kralj Aleksander 6. januarja leta 1929 razveljavil državno ustavo in poslal parlament na počitnice, je v svojem manifestu istočasno izjavil, da mu ostane kljub temu parlamentarizem vzor oblike notranje-političnega življenja. Po usodnem marzejskem atentatu je prvi podvzel poizkus povratka h politični svobodi Bogoljub Jevtič, a poizkus se je očitno ob slabih nasvetih njegovih političnih prijateljev izjalovil.

Pred letom dni je knez-namestnik Pavle poveril sestavo vlade tedanjemu finančnemu ministru dr. Milanu Stojadinoviču. Slednji je iskal opore pri voditelju Slovencev dr. Korošcu in voditelju muslimanov dr. Spahu. Nova vlada si je nadela težko nalogo, da državnemu vodstvu spet pribori tako potrebno zaupanje ljudstva, pomiri razburkane politične prilike in ublaži napeto ozračje, ki je dotlej vladalo med narodi-brati.

Naloge, ki si jih je stavila nova vlada, so zahtevale obzirnosti, smotrenosti v upravi in trdnih živcev. Po letu dni so vidni prvi uspehi. Vlada ni spreminjala obstoječih zakonov, skušala pa jim je dati novega duha. V državi je upostavila polno zakonitost in enakost vseh državljanov pred zakonom. Z zadoščenjem sme danes reči, da je v državi red in mir, da štiti zakon enako vse državljane, da se prestopke zakonov po zakonu kaznujejo in da je izžgala sramotni znak slabih vlad: korupcijo. „V Jugoslaviji bodi prijetno domovanje Srbom, Hrvatom in Slovincem,“ je naglasil ministrski predsednik dr. Stojadinovič na prvem državnem kongresu vladne stranke. Jugoslovanske radikalne zajednice. V veliko zaslugi ji je tudi šteti, da si kljub mikavnosti in sredstvom ni jemala monopola politike, marveč je dovolila udejstvovanje tudi drugim političnim udruženjem.

Hrvaško vprašanje je ostalo do danes še nerešeno. Iz za prvega dne nove vlade pa je beseda o njem svobodna in to pomeni že velik kos rešitve. Vodja Hrvatov dr. Maček doslej dosledno odklanja, da bi dal jasno začetne hrvaške zahteve. Stoji namreč na stališču, naj se najprej zagotovijo in izvedejo v državi svobodne in tajne volitve. Po sedanjih političnih prilikah v državi sodeč pride še do jeseni med Jugoslovansko radikalno zajednico in Hrvati do meritornih pogajanj in — to smemo trdno upati — tudi do končno veljavnega sporazuma.

Ne smemo nadalje prezreti gospodarsko-političnih uspehov vlade dr. Stojadinoviča in dr. Korošca. Dediščina, ki jo je nova vlada ob svojem nastopu prevzela, je bila težko obremenjena in bilo bi abotno zahtevati, da likvidira vlada večletna bremena v teku 12 mesecev. Po predsednikovi izjavi bo vlada še letos rešila tri najvažnejša vprašanja, ki so: končno veljavna rešitev razdolitve kmetov, vprašanje pomoči denarnim zavodom ter izvedba še večjih javnih del. V najkrajšem času dobi Slovenija tudi svojo železniško zvezo z morjem. Očitna je vladna dobra volja za pomoč gospodarsko šibkemu delavstvu. To dokazuje pisanje vladnega tiska povodom nedavnih delavskih stavk, ko se je časopisje očitno zavzelo za delavske zahteve. Z upravičenimi nadami si od nove vlade obeta pomoč v posebnem zadruženstvu, ki doživlja zbog denarnega pomanjkanja

hude čase. To mu jamči dejstvo, da je vrhovni načelnik zadruženstva v Jugoslaviji hkrati notranji minister države.

Vrzmimo še pogled na zunanje-politični položaj Jugoslavije. Po izjavi vladnega šefa so mirovne pogodbe tudi v bodoče osnova jugoslovanske zunanje politike. Iz zvestobe do njih in do iz njih izišle mednarodne ustanove, Zveze narodov, je Jugoslavija ob izbruhu italijansko-abelinskih sovražnosti prevzela nase težko breme gospodarskih sankcij. Od vseh držav je za to svojo zvestobo utrpela največjo gospodarsko škodo. Zato se nikakor ni čuditi, da ne odklanja nemškega trga, ki je pripravljen prevzeti velike množine njenega izvoznega blaga. Napačno pa bi bilo misliti, da je s tem začetna tudi politična smer Jugoslavije. Beograjsko „Vreme“ je pred letom zapisalo: Jugoslavija noče biti več samo majhen čolnič, privezan na večjo ladjo, marveč hoče svojo zunanje-poli-

tično smer določevati sama. Zato je malo verjetno, da bi odkupila svojo svobodo od ene države za to, da jo čimprej proda drugi državi. Mednarodni ugled Jugoslavije raste danes od dne do dne. O tem pričajo ne najzadnje prizadevanja velikih držav, da si zagotovijo njeno prijateljstvo.

V zvezi s pregledom jugoslovanske zunanje-politike ne smemo končno prezreti njenega stališča h Podonavju. Začetal ga je minister dr. Korošec v dunajski reviji „Kultur und Politik“, kjer pove tole: Gospodarsko so podonavske države navezane na velesile in bi zato gospodarski podonavski blok le malo koristil. Možno pa je sodelovanje Podonavja v skrčenih gospodarskih področjih: z organizacijo žitnega izvoza, s sodelovanjem na denarnem polju, v prometu. Največjo vlogo igra kulturno sodelovanje držav, ki naj omogoči medsebojno notranje zblizanje narodov Podonavja.

Sporazum med Nemčijo in Avstrijo.

Pogajanja med kanclerjem dr. Schuschniggom in poslanikom Papenom o ureditvi odnosov Nemčije in Avstrije so končala z uspehom. Sporazum ima tri točke, ki se glasijo:

1. V smislu izjav vodje in nemškega kanclerja s 25. maja m. l. prizna nemška vlada polno neodvisnost zvezne države Avstrije.

2. Obe vladi si priznavata notranje-politično obliko, pri čemer je vključeno vprašanje avstrijskega narodnega socializma kot notranje vprašanje Avstrije.

3. Avstrijska zvezna vlada bo vodila svojo politiko napram Nemčiji na osnovi one linije, ki odgovarja dejstvu, da je Avstrija nemška država. S tem niso prizadeti ne rimski protokoli in ne stališče Avstrije do Italije in Ogrske.

Istočasno z objavo sporazuma sta bila imenovana drž. svetnik Glaise Horstenau za ministra brez listnice in dr. Schmidt za drž. tajnika v zunanem ministrstvu. Imenovana se po poročilih listov štejeta kot nemška nacionalca, a sta se vedno priznavala k Avstriji. V kratkem izide obsežno pomiloščenje političnih kaznjencev, uredile se bodo tudi prometne zadeve med obema državama.

Avstrijski listi k sporazumu: „Reichspost“ piše pod naslovom „Zgodovinski dan“, da je s sporazumom ustvarjen položaj, kot ga je želel že Dollfuss. Vpostavitve prijateljskih odnosov med Avstrijo in Nemčijo pomeni veliko olajšavo za vso

evropsko politiko. H koncu pristavlja vladni list to: „Na sadove sporazuma je seve treba počakati, vendar danes nočemo o njih dvomiti.“ Nacionalni avstrijski listi brez izjeme izražajo svojo radost nad zopetnim pričetkom pristranih odnosov med brati enega naroda v dveh državah.

Kaj pripominjajo inozemski listi? Na inozemsko časopisje je naslovil besedo polk. Adam, ki je naglasil, da sporazum ne bo spremenil ne notranje in ne zunanje avstrijske smeri. Tudi v bodoče je politično področje pridržano izključno domovinski fronti, nepostavno politično udejstvovanje se bo tudi zanjeprej z vso oostrostjo kaznovalo. — Inozemsko časopisje motri sporazum z deljenimi čustvi. Dočim pozdravljajo sporazum italijanski, nemški in ogrski listi, ostaja časopisje ostalih držav hladno in zmerno.

Sporazum med Nemčijo in Avstrijo je iz zunanje-političnega vidika dosledno nadaljevanje dosedanjega razvoja Avstrije v koncertu evropskih držav in blokov. Z njim sta postala tabora takozvanih demokratičnih in avtoritarnih vladavin v Evropi še vidnejša. Notranje-politično pa zamore sporazum med Nemčijo in Avstrijo dovesti do jasne opredelitve avstrijskih nacionalnih krogov do zamisli krščanske stanovske države. Zopetno formalno priznanje avstrijskega nacionalizma zna odpraviti mnogo doslej obstoječo nejasnost v načelnih zadevah naše države. — In v manjšinsko-političnem pogledu? Menimo, da so dospeli v deželi mnogi ribiči v kalnem končno na odprto morje.

V evropskem koncertu.

Zasedanje v Ženevi je končano, sankcije proti Italiji so bile z 16. t. m. razveljavljene, državniki so se vrnili v svoje države. Italija je Angliji in Franciji hudo zamerila, da sta pripustili abesinskemu cesarju njegov govor v redni skupščini. Tokratni predsednik zasedanja Zveze narodov Belgijec van Zeeland je v senatu opozarjal na temno nevarnost, ki prihaja nad Evropo. „V Ženevi obstoja utis, da se vojna nevarnost približuje z naglimi koraki,“ je med drugim dejal.

Četudi vojne nevarnosti trenutno še ni videti, moramo ugotoviti, da se odpirajo fronte, koder bi znalo priti do izbruha sovražnosti. Vendar bo slednjega zadrževala po močeh Anglija, ki se je začela z naglico oboroževati. Ob času znata nato trčiti druga ob drugo sili, ki danes vsaka zase zapovedujeta svetu.

Francija spet išče Jugoslavijo. Izredno pozornost so zbudile izjave francoskega ministrskega predsednika Bluma dopisniku beograjske „Pravde“ o bodočih odnosih Francije do Jugoslavije. Predsednik je izjavil, da mu je mnogo na tem, da ustvari med obema državama pristrčno razmerje. Francija se zaveda resnega položaja v srednji Evropi in bo zastavila vse svoje sile, da se podonavsko vprašanje reši tako, da bodo zadovoljni vsi prizadeti narodi. Med Jugoslavijo in Francijo je treba nadalje tesnejših gospodarskih odnošajev. Ojačiti bo treba trgovski promet med obema državama in še politične vezi, ki družijo francosko demokracijo z jugoslovansko državo. — Predsednikove besede pomenijo, da se Francija zaveda dosedanje velike napake svoje zunanje politike, ko je zrla na Jugoslavijo kot na državo drugega reda. To seve ni ostalo brez vpliva na jugoslovansko zunanjo politiko. Vprašanje je, če bo zamogla storjene napake popraviti.

Bolgarija in Jugoslavija. V zadnjem času povdarjajo bolgarski državniki potrebo zblizanja Bolgarije z Jugoslavijo. Tako je dejal kralj Boris: Bolgarski in jugoslovanski narod sta kmečka naroda, ki hočeta predvsem mir. Ne smemo se več ozirati na preteklost, marveč moramo gledati v bodočnost. Vsi znaki kažejo, da bo novi list v zgodovini bolgarsko-jugoslovanskih odnošajev opisan v duhu medsebojnega razumevanja in bratškega sodelovanja. — Medtem je sestavil bolgarski ministrski predsednik Kjoseivanov svojo drugo vlado, v katero je pritegnil tudi zastopnike starih strank, hkrati pa napovedal parlamentarne volitve. Poznavalci položaja napovedujejo, da bo Bolgarija v bodoče skušala še bolj utrditi svoje odnose do držav, ki so usmerjene proti komunistom in socialistom.

Abesinci še vedno ne mirujejo. Iz Addis Abebe so nedavno poletela tri italijanska letala v pokrajino Džime na jugu dežele. Iznenada napadejo posadko abesinski vojaki in pobijejo devet italijanskih častnikov. Rešil se je edino nek duhovnik, ki je nato poročal o žalostnem dogodku. Italijani so poslali na kraj spopada dve diviziji, ki naj kaznujeta upornike. — Izgleda, da v Abesiniji še dolgo ne bo pravega miru in reda. Neguš se bo torej še v bodoče lahko skliceval na svojih propagandnih pohodih na razpoloženje med abesinskim ljudstvom.

Ostra volilna borba v Ameriki. Dva kandidata si stojita za mesto bodočega ameriškega prezidenta nasproti: republikanec Landon in demokrat Roosevelt. Že danes je očito, da stojita za osebama dva povsem različna si svetova. Nedavno je govoril Roosevelt v ogromnem stadionu v Filadelfiji stotisočim. Njegov govor je bil oster: napadel je ameriški velekapitalizem in mu napovedal borbo na življenje ali smrt. Obsodil ga je, da je kriv gospodarske bede Amerike. S tem govorom se je postavil Roosevelt na čelo malih ljudi, delavcev in farmerjev, sebi nasproti pa si ustvaril nevarno fronto ameriškega velekapitala. Slednji bo v borbi za življenje napel proti njemu vse sile. Volilni izid, ki je danes še nejasen, bo odločilnega pomena za bodoči razvoj Amerike in ostalega sveta.

Slomškovi dnevi v Mariboru.

Pismo našega poročevalca.

Ne bi bilo prav in ne hvaležno, če bi naš list prezrl proslavo velikega sinu slovenske matere, ki je s koroške zemlje zajel s svojo globoko in sveto ljubeznijo ves slovenski narod. Posebno še, ker se zdi, da so sedanje naše narodnostne prilike in neprilike sila podobne tedanjim, ko je zoral Anton Martin Slomšek prvo brazdo narodove kulturne samopomoči.

Lepo in dostojno ga je v juniju proslavila Slovenija. Na dan sv. Alojzija se je zbralo 15 tisoč slovenske mladine. Zanj je daroval sv. mašo mariborski škof dr. Tomažič, mladina pa se je velikiemu prijatelju nedolžnih src poklonila s pesmijo

in molitvijo. Med mladinskim sprevodom mimo Slomškovega groba so zastopniki mladih izročili mariborskemu škofu tisoče podpisov za sv. očeta, naj bi škof Slomšek bil proglašen blaženim. Isti dan je bila otvorena Slomškova razstava, kažoč nebroj spominov na velikega vzgojnika, med njimi dela, izišla iz njegovega peresa v izdaji celovške Leonove tiskarne.

Višek so dosegli jubilejni dnevi 28. in 29. junija. V belo mesto ob Dravi so se valile že na predvečer množice slovenskega ljudstva iz vseh krajev. Došli so slovenski škofje prevzv. sivolasi starosta nadškof Jeglič, knezoškof dr. Gregorij Rožman, škof dr. Gnidovec, prispeli so nadalje mnogi posvetni odličniki. Na predvečer je bilo mesto slavnostno razsvetljeno, zvonovi so zvonili, topiči streljali, kresovi zažareli — vsi oznanjajoč višek mariborskih dni. Pri otvoritveni prireditvi „Naša apostola“ na prostem je sodelovalo nad 250 ljudi; živo je zvenela iz igre krivica, prizadeta slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu po nemških duhovnikih in posvetnih oblastnikih. Greh nad Slovani je, da so nekoč oznanjevali evangelij ne z ljubeznijo, le z oblastjo in mečem. Gledalcev pri tej veličastni igri ni bilo, vsa tisočera množica je sodelovala s pesmijo in molitvijo.

Nedeljo je otvorila slovesna sv. maša v stolnici in nato sv. maša na Slomškovem grobu, darovana za blagor slovenskih fantov, ki so bili Slomšku tako zelo pri srcu. Sledila so številna stanovska zborovanja, od katerih je bilo fantovsko menda najbolj obiskano, saj je bilo na njem navzočih 1200 slovenskih fantov. Višek je bila prireditev oratorija „Vnebovzetje“, ki ga je izvajal pevski zbor Maribora in v njem prikazal višek glasbene izobrazbe.

Noč je videla slovesno fantovsko in moško procesijo z bakljami skozi mesto. Na čelu 7000 oseb broječega zbora so korakale godbe. Sprevod je šel skozi razsvetljene mestne ulice, skoro vsako okno je bilo okrašeno s Slomškovo sliko, špalir sprevodu pa je delalo več desetisoč gledalcev. Sprevod je došel na staro pokopališče, kjer je bila lična nagrobna kapelica škofa Slomška z žarometi razsvetljena, s stolpiča pa sta številne došle može in fante pozdravljala dva ljubko pojča zvonova. Nato se je napolnil Slomškov trg, kjer je daroval mašo-polnočnico mariborski vladika dr. Tomažič, o veselju pa je pridigal ljubljanski knezoškof dr. Rožman. Tako je dejal naš visoki rojak: „Postati moramo v vsem spet otroci, da bomo spet veseli. Danes je v svetu tako malo veselja, iskati ga moramo in ga bomo našli v božjem otroštvu.“ Tritisoch mož in fantov je sprejelo sv. obhajilo pod milim nebom. — Od polnočnice naprej so se vrstile sv. maše po vseh cerkvah do belega dne, ko so se spet začele zbirati množice in je kmalu nastala prava gneča. V tem jutru je daroval na Slomškovem grobu sv. mašo za svoje ožje rojake naš starosta preč. župnik in predsednik Slovenske prosvetne zveze Vinko Poljanec. Slikovit je bil dopoldne sprevod slovenskih na-

rodnih noš na glavni trg, kjer se je vršila zaključna slavnost. Sv. mašo je daroval vladika dr. Rožman, prisostvovali so ji med drugimi tudi štirje ministri, med njimi dr. Anton Korošec, pela pa je vsa tridesettisoč oseb broječa množica. Po sv. daritvi se je vršila še enkrat procesija na Slomškov trg, kjer je minister dr. Korošec izročil mariborskemu knezoškofu knjige z 400.000 podpisi slovenskega naroda, da jih predloži v Rimu kot prošnjo vseh Slovencev za Slomška-svetnika.

S tem je bila Slomškova proslava zaključena. Naj bi skromne vrstice o njej prispevale, da bi ostal njen odmev živ in glasan tudi v slovenskih srcih Koroške!

DOMAČE NOVICE

Karol Rous — zlatomašnik.

Letos daruje v Šmarjeti pri Wolfsbergu svojo zlato mašo velik prijatelj Slovencev — župnik v pokoju Karol Rous. Velike so jubilatove zasluge seosebno za slovensko-koroško združništvo, zato se ga hvaležno spominja ob njegovem zlatem jubileju tudi naše glasilo.

Karol Rous je rodом z Moravskega, oče mu je bil Čeh, mati Nemka. Obiskoval je češko gimnazijo v Brnu, bil nato tri leta v brnskem semenišču, leta 1886. pa dovršil bogoslovne študije v Celovcu in bil 18. julija istega leta posvečen v duhovnika. Še bogoslovca so Rousa močno zanimale gospodarske vede, neprestano je poleg svojega poklicnega študija prebiral strokovne knjige, navezaval stike celo z inozemskimi krogi in se tako hkrati izvežbal v sijajnega združnika. Gladko se se priučil slovenščine in sklenil, da ostane med Slovenci in jim po svojih močeh pomore v njihovi gospodarski in narodni sili. V januarju leta 1891 je zmagal kot državnozborniški kandidat v občini Vetrinj, Kotmara ves in Hodiše. Kamorkoli je došel, je širil združno idejo in je soustanovitelj posojilnic v Dravogradu, Šmihelu, Glinjah, Sinči vesi, Črni, Prevaljah, Tinjah, Djekšah, Št. Janžu v Rožu in Velikovcu. Kaplanoval je v Mostiču, Dravogradu, Šmihelu in Hodišah ter postal nato provizor v Ljubelju in potem v Št. Janžu v Rožu. Pozneje je bil mestni kaplan v Trstu ter končno postal župnik pri Sv. Urhu v labotski dolini. Upokojen je bil kot župnik v Šmarjeti pri Wolfsbergu, kjer sedaj živi na posestvu svojih sester. Do danes je ohranil mladeniško svežost — govori 12 jezikov — in se kljub svojim 75 letom še živo zanima za vse dogodke okoli sebe.

Jubilantu želimo prijeten življenjski večer še preko bisernega jubileja!

Srebrni jubilej župnika Vavtija.

Na praznik sv. Urha, na dan selskega farnega patrona, je obhajala naša farna družina veliko slavnost. Naš priljubljeni gosp. župnik so obhajali dvojni jubilej in sicer jubilej srebrnega mašništva in 21letnico pastirovanja v selski fari.

PODLISTEK

Dr. Ivo Česnik:

Črnošolec.

Novela.

I.

Nad zemljo je ležala pomladanska noč. Tiha je bila dolina, tihi griči, tihe strme gore s skalnatimi čermi. Le sova je skovikala nekje v preperem duplu in reka je šumela v mogočnih vrtincih mimo vasi.

Tam pod hribom je stal mlin, veliko in prešerno poslopje z zamreženimi okni. Kraj njega so se penili valovi globokega slapa v blede mesečini, ki se je igrala na šelestečem drevju, prvih nageljnih in vrtnicah na zagrajeni gredi.

Čez reko je držala brv. Nanjo je stopil iz gozda človek, dolg, suh in škiljast. Razmršena brada je štrlela na desno in na levo, ohlapne hlače so se bile razcefrale že davno na gležnjih, hodnja srajca je bila odpeta za vratom. Norec Grogga je šel pod mrežasto okno, za katerim se je skrival rožmarin, majaron in nagelj. Pomaknil je široki klobuk na zatilnik, vzel iz žepa piščalko, sedel pod hruško na klop in zažvižgal tako lepo in prijetno popevko, kot je ne zadrobi kos v prvi pomladi, ko išče družice.

„Ne sliši me,“ je mrmral, ko se ni odprlo okno po dokončani pesmi. In pričel je iznova.

„Noče me slišati,“ je tožil, ko je prenehal z novo melodijo. Zamišljeno je sedel in gledal tiso-

čere kapljice, ki so se blestele v mesečini in pršele iz žlebov ob kolesih v globino. „Vem, logarja ima rada, Roberta. Na Štefana je pozabila, ker je šel v črno šolo. Mene pa ne mara, ker sem grd in ubog in se mi vse smeji. Odkar sem oblekel hlače, se mi rogajo.“

In res so zbijali ljudje šale z Grogom, z njegovo hojo in njegovimi besedami. Le piščalko so mu privoščili. Priznali so, da je izboren piskač, da mu ni dobiti para v devetih farah. Kako ne bi bil dober piskač! Saj je ciganskega rodu. Pred tridesetimi leti ga je pustila mati za vasjo zavitega v umazane cunjje. Stari Poklukar, reven gostač, ga je našel in prinesel k županu. Občinski možje so mu dali malega poredneža v izrejo. — Odslej boš vsaj imel kako delo, Poklukar, in ne boš jedel zastonj našega kruha, je rekel oče župan. Poklukar je redil Grogga in ga vzgojil s palico. Tako je vcepil norcu v srce sovraštvo do vseh ljudi.

Grogga je temno pogledal in zaklel.

„Pravijo, da sem nor. Moram znoreti, ker ne čujem ljubeznive besede. Le iz Cilkinih ust sem jih čul že mnogo. Zato jo imam tako rad, a ona me ne mara. Privošči mi dobro besedo, a mara me ne, ker sem grd in ubog! Da sem bogat in lep, bi me marala.“ — Skremžil je obraz, pokrtil lica z dlanmi in se naslonil s komolci na kolena.

Tedaj je prikoral mimo mlina samotni potnik. Njegov obraz je bil bel kot alabaster, velike modre oči so bile zamišljene, kot da gledajo v večnost, vitka postava, odeta v črno obleko, je bila gibka. Potnik se je ustavil, oči so se ozrle po oknih, srce je zadržalo.

Norec Grogga je začul stopinje, planil pokonci in zagledal potnika.

„Ali si ti, Štefan, črnošolec? Ali si res? Ne zacpraj me!“

„Da, jaz sem, Grogga! Ne boj se me!“

„Haha, ti si ušel! Zaradi te, haha! Pa Cilka te ne mara več, ljubi logarja Roberta.“

„Kaj praviš, Grogga?“

„Haha, črnošolec, zacpraj ji, pa bo imela rada tebe. Čemu pa imaš Kolomonov žegen in črne bukve? Ko bi jih imel jaz, bi se mi godilo drugače. Cilko bi zacpral, da bi me imela rada, vso vas bi zacpral, da bi znorela. To bi se potem smejala, haha!“

Grogga je odšel čez brv in izginil v grmovju, črnošolec Štefan je pa stopil pod hruško, sedel na klop in razmišljal norčeve besede.

— Ali je resnica, ali je laž? Ali sem prišel prepozno? Vse leto sem se trudil pogasiti plamen. Iz ljubezni do matere sem odšel v samoto, premagoval sem se, velik kamen sem zavalil pred duri nekdanjih spominov. Pa so prišli ponoči kot tatje in odvalili skalo in trkali na vrata mojega srca. Od prvega dne, ko sem prestopil semeniška vrata, do danes — sami boji, ena sama velika srčna bolelost. Prav mi je. Čemu sem silil z glavo skozi zid? Čemu sem se hotel vtihotapiti v svetišče, kjer smejo prebivati samo izvoljenci Gospodovi? Cilka me je ljubila, oče Primož je bil zadovoljen, da dobi učenega zeta — a materine solze so me gnale v tiho samoto. In medtem je logar presleplil dekle, logar, moj prijatelj!“

(Dalje sledi.)

Slavoloki so oznanjali svečanost praznika, vsa fara je počivala z vsakdanjim delom, da čim slovesnejše obhaja dan, ki ga ji je dal Gospod.

Velika čast je doletela faro s tem, da so jo obiskali prevzv. knezoškof dr. Gregorij Rožman iz Ljubljane, ki so prihтели, da sodelujejo na slavnosti. Okrog 15 duhovnih sobratov je polegtega pripelo ta dan v Sele sopraznovat jubilej našega gospoda župnika. Z njimi smo se združili v molitvi in skupnem sv. obhajilu mi farani, da izprosimo dobremu našemu pastirju milost zlatomašniškega jubileja.

Došlim gostom in slavljencu je domači pevski zbor priredil na predvečer podoknico. Pevovodja je izrekel še govornje čestitke, nakar je zastopnica deklet pozdravila visokega gosta knezoškofa dr. Rožmana.

Tako praznuje hvaležni narod jubileje svojih voditeljev. Svojo hvaležnost pa izkazuje še najbolj v tem, da skuša uravnnavati svoje življenje po njihovih naukih. Da bi naš selski srebrnomašnik ostali med nami in delovali še preko svojega zlatega in bisernega jubileja! L.

Jugoslovanski izletniki in Koroška. V Sloveniji raste zanimanje za našo deželo. Letos imamo beležiti iz Jugoslavije že številne skupine, ki so posele Koroško bodisi potom avtobusov ali železnice. Prebivalstvo jih je splošno prav veselo in jim gre rado na roke, ker ve ceniti pomen medsebojnega spoznavanja in zaupanja. Izjemni so slučaji, da bi bili izleti iz Jugoslavije povod protislovenskim izbruhom. Tako je naravnost smešno učinkovala v nemškem listu svoječasna pritožba nekega „čistokrvnega“ Nemca iz Št. Petra na Vašinjah nad sodelovanjem slovenskih pevcev iz Jugoslavije pri farnih šmarnicah. Tudi šport ustvarja dobre vezi: za ljubljanskimi nogometaši so nedavno prispeli celjski šahisti in minulo nedeljo pa slovenski plavači v deželno mesto in tekmovali z domačimi društvi za zmago. Želeti bi bilo, da bi prvim poizkusom medsebojnega zblizanja obeh narodov sledili še drugi sosebno na kulturnem in umetnostnem polju. Korist bi bila vsekakor obojestranska.

Najbolj varčni so na Predarlskem. Koncem minulega leta so znašale hranilne vloge v posojilnicah vse države, izvzemši Dunaj, 1216 milijonov šilingov. To da na osebo 249 šilingov. Po stanju hranilnih vlog v posameznih deželah prvači Predarlška, njej sledijo Tirolska, Solnograška, Gornja in Spodnja Avstrija, Štajerska, Koroška in Gradišćanska. Mi torej se s svojo varčnostjo ne smemo hvaliti. Seve pa so naše gospodarske prilike še posebno neugodne.

„Črnošolec,“ nas novi podlistek. Z današnjo številko začnemo priobčevati povest „Črnošolec“ iz peresa slovenskega pisatelja dr. Iva Česnika. Slika nam boje in vzore mladega slovenskega dijaka-bogoslovca. Uverjeni smo, da bo povest vzbudila zanimanje vseh naših cenj. bralcev in bralk.

Dolina pri Pokrčah. V nedeljo 5. julija smo obhajali pri Mariji v Dolini prvi letošnji romarski shod. Udeležba je bila nad vse pričakovanje velika, saj je bilo tudi krasno vreme in še priložnost za 7 sv. maš. Ob 10. uri se je vršilo pranganje, pri drugi sv. maši je bila slovenska pridiga, pri zadnji nemška, pelo se je pri štirih mašah slovensko, pri dveh nemško in pri eni latinsko. Če morda za prehrano romarjev ni bilo zadostno poskrbljeno, tega cerkveno predstojništvo ni krivo, ker cerkev izza časa, odkar ji je odvzeta koncesija za gostilno, nima nobenega vpliva na najemnika sedanje gostilne. Deluje pa se na to, da dobi cerkev koncesijo nazaj. — Cerkev v Dolini je potrebna poprave, prenovljena mora biti tudi meznarija. Zato naprošamo prijatelje naše domače romarske cerkve, naj po možnosti prispevajo, da zamore izvesti priprave v cerkvi. V kratkem pridejo nabiralci po farah, prosimo, ne odklonite jih! Pa še sami se spomnite naše prošnje in pošljite svoje darove na župnijski urad v Pokrčah, pošta Grabštanj!

To in ono iz Sel. Dne 21. junija so obhajali naši malčki dan prvega sv. obhajila. Okrog trideset malih slavljencev je bilo. Po končani sv. daritvi so bili v farnem domu pogoščeni, popoldne pa smo njim in našim materam na čast priredili lepo slavnost. Poleg mnogih lepih deklamacij je bila tudi igra „Madona v gozdu“, ki je žela po svoji vsebini in izvedbi vsestransko priznanje. — Slišimo, da pripravlja naša „Planina“ kot otvoritev jesenske sezone igro „Z lastovkami“. — Naša požarna bramba nam bo oskrbela velik vodni bazen, ki bo služil za slučaj požarov. Dela bodo v

kratkem končana, brambino vodstvo in članstvo jih je izvršilo z veliko požrtvovalnostjo in vztrajnostjo. Za to veliko in koristno napravo smo brambi hvaležni vsi občani. — Letoviščarji se le neradi poslužujejo naših naravnih krasot. Vzrok bo najbrže slabo in nestanovitno vreme. Morda pa nadoknadijo poset koncem julija in v avgustu. — V avgustu pridejo k nam vojaki, ki bodo imeli v Košuti svoje strelske vaje. — Nabori za naše fante- novince so bili 13. julija v Borovljah. Kako so se postavili, vam poročamo prihodnjič. — Drvarji imajo slabo letino. Le malo je dela v gozdu, tretjina delavcev je sploh brezposelna, druga tretjina je imela dela komaj za mesec dni. To je za naš kraj hud udarec, ker je naš edini zaslužek ožnja in sekanje lesa. Skrčen pa je bil itak že s tem, ko je padla cena za les. Tako gledamo z bojaznijo v bodočnost. — Naše cerkvene orglje še vedno žalujejo za umrlim Šimanom organistom in še niso dobile novega gospodarja. Pa so naši fantje zelo korajžni in zapojejo tudi brez spremljanja orgelj prav ubrano. Četudi smo nekje v zakotju, pa se ponášamo z zborom, ki je prvovrstne kakovosti in nam dostikrat krajša in slajša naše dneve. — Še nekaj imamo mi Selani, česar v dolinah nikjer ne poznate: društvo abstinentov. Letos praznuje svojo desetletnico. Čast našim korenjakom, ki ostajajo zvesti danim obljubam in vzorom. Njihov jubilej bi morali slovesno proslaviti, da bi za vzore vzdržnosti od pijače dali pobude še po ostali Koroški. Zaenkrat veljaj: živeli selski možje in fantje-abstinenti!

Rožek. V pondeljek dne 6. julija smo spremili na božjo njivo mater preč. g. župnika Dobernika. Devetnajst duhovnikov in nepričakovano velika množica ljudstva iz vsega rožeškega okraja se je zbrala v Rožeku. Spremenil se je ta pogreb v pravo cerkveno slovesnost. Deset sv. maš se je darovalo v lepi rožeški cerkvi, ki je bila tokrat pretresna in premajhna za toliko vernikov. Po cerkvenih opravilih je govoril preč. g. župnik Nagelschmied iz Lipe o vzvišenem materinskem poklicu in o poslanstvu duhovniške matere. V dolgem sprevodu smo šli proti lepoležečemu pokopališču ob Dravi. Preč. g. dekan Šenk je v svojem prsrčnem nagrobnem govoru orisal življenje rajne Fugerjeve matere, ki je bila globokoverna žena, dobra mati in skrbna gospodinja. Preč. g. župnik Dobernik se je ob koncu zahvalil vsem za dokaze sočutja in izraze sožalja. Rožeški moški cerkveni zbor pa je na domu, v cerkvi in na pokopališču v lepo ubrani pesmi tolmačil čustva vseh žalujočih. Svojevrstna materinska proslava je bil ta pogreb, ki je v vseh vzbudil ljubezen in hvaležnost do matere.

Brdo pri Šmohorju. Dne 29. junija smo spremili k zadnjemu počitku Janeza Hebeina, pd. Jančevega očeta na Rutah. Rajni so bili priden gospodar, dober oče in priljubljen sosed, vsikdar so bili zvesti sv. cerkvi in svojemu narodu. Smrtno bolezen so si nakopali v svetovni vojni. V slovo so jim na grobu ganljivo zapeli naši pevci nagrobno „Oh kak grenek tužen...“. Naj Jančev oče počivajo v miru, zaostanim naše toplo sočutje! — V zadnjem času se pri nas spet oglašajo „nacij“. Napazerski žegen so pribili v bližini vasi na visoko smreko bandero s kljukastim križem, ravno tako so storili na Brdu. Visele so seve samo par trenutkov. Sumi se, da so ti čudni gostje iz sosednjih občin.

Bistrica v Rožu. Dne 30. junija je zadela srčna kap Janeža Kuraža, pd. Tomaža, mesarja in gostilničarja. Pogreba se je udeležila ogromna množica občinstva od blizu in daleč, bil pa je rajni tudi splošno priljubljen in spoštovan. Po pogrebnih obredih so se domači dušni pastir v toplih besedah poslovili od pokojnika, slaveč njegove zasluge in njegovo skrb za cerkev. Na domu in grobu mu je zapel bistriški nemški zbor, katerega soustanovitelj je ranjki bil, v cerkvi pa so se od pokojnika, ki je domala vsako nedeljo pel v cerkvenem pevskem zboru, poslovili slovenski pevci z ganljivo žalostinko. Pokojni Tomaž je bil pravičen in veren mož. Po glasovanju je vodil, ko so gotovi krogi zahtevali dstranitev našega občje priljubljenega preč. g. župnika, z uspehom deputacijo k prevzv. nadpastirju v Celovec. N. p. v m.

Drobiž. Suša je v Ameriki zahtevala že 375 smrtnih žrtev; ponekod je vročina dosegla 40 stopinj Celzija. Petstotisočim farmarjem je uničila vso letino. — Vodne poplave na Zg. Koroškem so povzročile škode nad 2 milijona šilingov. Dež. vlada se je obrnila za pomoč na javnost. Denarne darove je poslati nanjo. — Prosvetni minister je imenoval nadučitelja ljudske šole v Žel. Kapli g. Legeta za ravnatelja. — Na Djekšah se je poro-

čil gostilničar Anton Pečarnik, pd. Kramar, s posestnikovo hčerjo Margareto Slamanig. — Pri naborih na Štajerskem je bilo tri četrtine nabornikov potrjenih za službo z orožjem. — Letošnji obrtni sejem v Celovcu bo imel poseben oddelek: koroške specialitete. V poštev pridejo seve samo obrtne specialitete. — V Podkloštru se je pri premikanju vlaka smrtno ponesrečil sprevodnik Franc Meier iz Beljaka. — Na nedeljski plavalni tekmi med Celovcem in Ljubljano so zmagali ljubljanski plavači. — S trikolesnim motorjem se je smrtno ponesrečil pek iz Št. Ruperta pri Celovcu Matija Stermitz. — 24. in 25. julija bomo v državi praznovali drugo obletnico smrti dr. Dollfusove.

NAŠA PROSVETA

Prva naša naloga.

Ob sklepu letošnje vigredne sezone smo si stavili tri vprašanja: Ali smo v našem društvu stremeli za versko poglobitvijo in tako podprli izprosvete delo cerkve in njenega duhovnika; ali smo iskali krščanskega pogleda na svet in njega mnogobrojno in mnogolično življenje; ali smo skrbeli za čistočo slovenskega narodnega duha in telesa? V teh vprašanjih je zarisano celo področje naših prosvetnih društev. Odmor v poletnih mesecih hočemo porabiti za tiho premišljevanje in kot pripravo na naše bodoče jesensko delo. Danes spregovorimo kratko h prvi nalogi:

Naša izobraževalna društva niso verske organizacije, a stojijo na verskem, katoliškem temelju. Društvo, njega odborniki in člani se morajo zavdati, kolike važnosti je usidranost v katoliški svet za narodno, družinsko in zasebno življenje. Značaj vsakega naroda in vsakega poedinca črpa svoje največje sile iz resnične, življenske vere v Boga in božji svet. Iz tega spoznanja navaja vsako društvo svoje člane k vzornemu katoliškemu življenju, vedoč, da s tem krepi narodno, družinsko in zasebno življenje in tako ustvarja dobra tla svojemu prosvetnemu področju. Zato nobeno društvo ne sme v svojih vrstah trpeti nobene protiverske ali brezverske smeti, ne sme trpeti nobenega omalovaževanja božjih in cerkvenih zapovedi in tudi ne verske brezbriznosti. Zato društvo od časa do časa poudarja tudi vsemu narodu, ki ga zajame v svojem krogu, da so prvine njegove kulturne, družabne in gospodarske rasti v cerkvi pred oltarjem.

V teh kratkih besedah je orisano jedro prve naloge naših prosvetnih društev. Vprašajmo se sedaj vsak zase in vsi za vse, ali nismo bili v naših društvih doslej v tem pogledu le preradi mlačni, bojazljivi in nemarni. Na uho besedo: Iz naše mlačnosti, bojazljivosti in nemarnosti v prvi nalogi se je rodila vsa naša nejasnost in nemarnost pri vršitvi naše druge in tretje dolžnosti. Tod so korenine umiranja, životarjenja in lenobe v mnogih naših društvih! Tod je torej treba prve odprave za zopetni prosvetni razmah.

Prosvetaši! Kramp v roke! Odslej bodimo v vseh naših društvih neustrašeni borci zase in za druge za vzorno katoliško življenje! r.

GOSPODARSKI VESTNIK

Več ajde.

Ajda je rastlina malih kmetij. Kot drugi pridelek na njivi pomeni domačemu gospodinjstvu dobršno pomoč, posebno, koder je ržena letina negotova in pšenična običajno pičla. V zadnjih letih polagajo skrbni gospodarji na pridelovanje ajde, ki je zvezano z razmerno malimi stroški, veliko važnost, ajdovi žganci in ajdov kruh pa se spet pojavljata kot zaželjena sprememba na naših sicer preprostih jedilnih listih.

Kako naj gnojimo ajdi? Vsaka rastlina potrebuje za svoj razvoj predvsem tri važne hranilne snovi: dušik, fosforjevo kislino in kalij. Te potrebne snovi dodajamo zemlji z naravnimi in umetnimi gnojili. Pri nas podleže ajda rada zgodnjim jesenskim mrazom. Posebno rado se to zgo-

di takrat, kadar se ji gnoji v obilici z dušnatimi gnojili. V spomladi gnojena zemlja je običajno dovolj duška tudi še za ajdo, dodatek gnojil zahtevajo samo peščene, suhe zemlje. Dobro gnojilo za ajdo je superfosfat, ki vpliva na dobro in kleno zrnje.

Upravičeno bojazen imajo gospodarji pred takozvano divjo ajdo. Razširjeno je celo napačno mnenje, da se domača ajda sama spreminja v divjo ali tartarsko. Tudi med najbolj izčiščenim semenom se vedno še nahaja nekaj semen divje ajde. Iz dobrih semen domače ajde se naravno razvije samo seme prave ajde, iz semen divje ajde pa zrnje z značilnimi izbuljenimi robovi. Divja ajda se ne imenuje zastojni tartarska ali turška. Je namreč zelo odporna proti mrazu in drugim vremenskim neprilikam in uspeva tudi v letih, ko je slaba ajdina letina. Na ta način se zelo hitro množi. Edino sredstvo, da zatremo divjo ajdo, ki je med pravo ajdo le plevel, je, da izbiramo in čistimo seme prave ajde ter odstranjujemo seme tartarske ajde.

Važna je žetev ali košnja zrele ajde. Čim dozori večina zrnja, ne kaže z žetvijo ali košnjo odlašati niti za dan, ker prezrela sicer zelo rada ospe. D. b.

Kako dobro shranjujemo žito. Zrnje je po mlatvi živo in diha ter se suši. Za dihanje rabi kisik, s pomočjo katerega pripravi dragocene hranilne snovi. Zato je dobro, če razložimo izmlateno seme v tankih plasteh in ga v prvih dneh večkrat prezračimo. Po 14 dneh smejo biti plasti debelejšje. Shramba mora biti suha, čista in zračna. Žito v shrambah moramo zračiti vedno v času, ko je zunanji zrak hladnejši in bolj suh, kakor pa zrak v shrambi. Zato nikar ne zračimo žita v deževnih dneh, marveč ob lepem, suhem in hladnem vremenu. Shranjeno žito obvarujemo še pred živalskimi in rastlinskimi škodljivci.

Komur primanjkuje hlevskega gnoja, naj gnoji zeleno. Pod tem razumemo setev rastlin, ki so bogate na dušiku. Sem spadajo fižol, grah, bob, leča, grašica, razne detelje in volčji bob. Navedene rastline črpajo dušik iz zraka in ga oddajajo v zemljo. Za njimi je zemlja bolj rodovitna. Te rastline nadalje pospešijo tvorbo prepotrebnega humusa in zrahljajo brazde. Zeleno gnojenje je visokovredno gnojilo, ki sicer počasi deluje, zato pa delj časa. Posebno dobro se izkaže na peščenih tleh, za težko zemljo pa je boljši hlevski gnoj.

Krompirjev cvet in sad. Dolgoletne izkušnje uče, da oni krompir, kateremu se cvetje kmalu posuši, razmerno nekoliko preje dozori, kakor pa oni krompir, ki močno cvete in se iz oplojenega cvetja razvija jagodičevje. Cvetje samo v razvoju kakovosti gomolja ne ovira, pač pa je pridelek v slučaju, če se cvetje oplodi, nekoliko manjši. Za razvoj plodu je potrebno mnogo rastlinskih hranilnih snovi, ki so sicer neobhodno potrebne razvoju gomoljev v zemlji. Zato je zelo potrebno, da odstranjujemo krompirjevo rastlinsko cvetje. Seve je tako delo mogoče samo tam, kje smo sadili krompir v manjših količinah kot n. pr. na vrtovih in manjših njivah. Na večjih površinah je odstranjanje cvetu neumestno, ker bi bilo preveč dela. Omeniti je treba tudi to, da vplivajo na razvoj jagodičevja v veliki meri vremenske razmere, poleg tega pa tudi rastlinska vrsta semena. Pri nekaterih vrstah krompirja se razvije jagodičevje v znatnejši meri kot pri drugih.

Vrtne jagode se pri nas vedno bolj udomačujejo. Delo z njimi je malenkostno, nudijo pa na naši mizi dober in poceni priboljšek. V juliju je čas za razmnoževanje vrtnih jagod. V juliju sadimo mladi zarod na gosto ter sadike pokrijemo z vejami ali slamo. Ako ni dežja, jih vsak dan popršimo z vodo. Do avgusta se jagode ukoreninijo. Potem pa jih še lepo presadimo na dobro pripravljene grede po 40 do 50 cm vsaksebi. Tak nasad rodi drugo leto, da je veselje.

Celovski trg minulega tedna. Živinski trg: prignanih je bilo 20 krav (od teh prodanih 12), 212 prašičev (vsi prodani), cene so bile: krave 80 do 90, krave za klanje 50—65, prašiči 1.60—1.80, plemenski 1.80—2.10 S za kg žive teže. — Blagovni trg: Pšenica (100 kg) 38—40, rž 29—30, ječmen 24—26, oves 26—27, ajda 26—27, koruza 24—25, sladko seno 7—8, kisle 5, slama 4 S. — Grah (1 kg) 0.80—1.00, isto leča, fižol 80—1.00, krompir 20, zelje 30—40, goveja mast 4.00—4.50, sirovo maslo 3.20—4.40, prekajena slanina 3.20—5.20, sirova slanina 2.20—2.40, svinjska mast 2.40—2.80, jajca 10, kokoši 3.00—4.00, drva, mehka in kratka 3.00—4.00, trda 4.00—5.00 S za kv. meter.

ZANIMIVOSTI

V Ameriki vlada suša. Severna in Južna Dakota ter Montana v Ameriki imajo sušo, ki zna prizadeti veliko škodo. Po cenitvah poljedelskih strokovnjakov imajo farmerji vsak dan milijon bušlov pšenice škode. Že doslej je žgoče sonce uničilo cele predele pšeničnih polj. Farmerji so se morali odpovedati dvema milijonoma spomladanskih njiv. V nekaterih ozemljih letina že dvanajst let ni kazala tako slabo, kakor letos.

Tekma golobov-pismoš. Na Angleškem se udomačuje nov šport: tekma golobov-pismoš. Obstaja več društev, ki se bavijo s takimi tekmami. Društva štejejo nad 50.000 članov-golobarjev. H športu vlečejo predvsem stave na najboljše ptiče. Stave so razmerno izredno visoke, zato pa so tudi dobri golobi izredno dragi. Za zmagovite golobe plačujejo do 6000 S, kar je seve ogromna svota. Največji dogodek za golobarje bodo letošnje olimpijske igre, katerih se udeleži nič manj ko 500.000 golobov iz vseh mogočih evropskih držav. Izpustili jih bodo na en dan vse iz posebnih, ob Berlinu prirejenih golobnjakov. Razdaljo Berlin—Celovec bi dobri golobi preleteli v desetih urah, ker je lepa številka, kaj ne?

Turizem med sovjeti je zelo priljubljen. Sedaj se pripravljajo 10.000 hribolazcev, da se popnejo na vrhove najvišjih gor v Kavkazu, srednji Aziji in zapadni Sibiriji. Skupina turistovskega odseka rdeče vojske se bo spravila na doslej nepremagano steno v bližini Pika Kana Tengrija, visoko nad 6000 m. V zapadni Sibiriji je še mnogo gor, na katerih vrhove še ni nikdar stopila človeška noga, tudi te hočejo sovjetiski turisti zasesti. Na Elbrus in Kazbek, znana kavkaška vrha, pa gre na stotine planincev.

Konji v južni Ameriki. Prve konje so pripeljali v južno Ameriko Španci. Ko so se nato Španci vrnili v domovino, so pustili konje tamkaj. Ker se za živali nihče ni brigal, so pobegnile v stepe in podivjale. Pomanjkanje konj je postajalo občutljivo, ko so se naselbine pomnožile. Pozneje so zaznali, da se nahaja med Andami in Atlantskim oceanom nad 100.000 divjih konj. Začeli so jih loviti in udomačevati ter uporabljati v lovih in bojih.

Kako je nastalo sedanje kolo. Prva kolesa so bila na štirih kolesih. Naredil je tako vozilo neki Nürnbergčan in je o njem nürnbergski list poročal tole: Takle voz preteče v eni uri 2000 korakov. Kadar hočeš, lahko obstaneš, kadar hočeš, se lahko pelješ naprej, pa je vendar vse narejeno tako, kakor kolesje na uri. Na dveh kolesih se je prvič vozil knežji gozdar z Badenskega in po njem se je kolo kmalu udomačilo. Vendar tista kolesa še niso bila za ljudi premehkih kosti, ker so se silno tresla. Amerikanci šele so začeli delati kolesa z gumijevimi obroči. Moderno je postalo kolo, katerega prednje kolo je bilo mnogo višje od zadnjega. Zanj so že gradili tovarne. Vendar je bilo vozilo sila visoko in preteklo je še mnogo desetletij, da so prišli do sedanje pnevmatike, ki šele napravi vožnjo prijetno. Tako ima sedanje kolo svojo 400letno zgodovino za seboj, a je zato tudi najbolj priljubljeno prometno sredstvo.

Tlakomer sveta so otoki Azori. Odkar radio-postaje in listi oddajajo veremska poročila, vedno spet čujemo ime Azorskih otokov, ki se nahajajo zahodno od Španije v Atlantskem oceanu. So sredi morskih tokov, katerih vpliv na evropsko in ameriško vreme je znano dejstvo. Na štirih teh otokov, ki so portugalska last, se nahajajo moderne vremenske opazovalnice, ki dajejo svoja poročila na vse strani sveta. Poročila sprejemajo ladje in letala, sportniki in izletniki in se po njih ravnaajo. Neurje ali sonce, ki se nahaja nad otočjem, se navadno pojavi dan ali dva pozneje v Evropi in Ameriki. Tako so Azori neke vrste „liferanti“ dobrega ali slabega vremena kontinentoma na vzhodu in zahodu.

Hiše postavljajo v enem dnevu. V Karpatski Rusiji se nahajajo ogromni kompleksi bukovih gozdov, ki bodo odslej služili originalni gradbeni zasnovi. Češki inženjerji so izdelali načrt malih hišic iz betonskega ogrodja in impregniranih bukovih kvadrov. Kvadre bodo drvarji pripravljali neposredno v gozdovih, tudi okna in vrata bodo izdelovali tesarji po enotnem načrtu v svojih delavnicah. Tako je mogoče hišice, ki obstojajo iz štirih sob, kuhinje in verande, postaviti v enem dnevu. Stroški zanje znašajo po dosedanjih prora-

čunih 25.000 čeških kron, kar znaša 5000 avstrijskih šilingov. Bajne je zanimanje za male hišice veliko.

Uradno se ni rodil. V Parizu živi 22letni mladenci, katerega uradno v smislu postave ni. Rodil se je kot sinko revnih starišev v nekem londonskem hotelu. Stariši so pozabili njegovo rojstvo prijaviti in so prijavo opustili tudi po povratku v Francijo. Šolo je redno obiskoval. Sedaj pa bi se rad poročil in ob tej priliki so dognali, da ga nikjer na svetu ne vodijo v seznamih. Še večje težkoče so se pojavile, ko so na velike oglase v angleških listih morali zaznati, da sta umrla tudi duhovnik in zdravnik, ki sta pred 22 leti prisostvovala rojstvu in krstu. Po zakonih za mladega moža ni pomoči in moral bo sam prezident francoske republike izdati ukrep, da je mladi mož na svetu in pristojen v Francijo.

Moderna pripovedka. V Atenah se je nedavno poročila iraška princezinja Acha z vratarjem nekega hotela. Na svojem letovanju je bivala v hotelu, kjer je bil mlad Grk za vratarja. Zaljubila se je vanj in ker se ji je on odmikal, ga je sama zaprosila za roko. Končno je pristal in na tistem se je izvršila v neki atenski cerkvi poroka. Ko je njena sestra izvedela o možitvi svoje sestre s preprostim vratarjem, je napela vse strune, da poroko razveljavi. Celo dva poslanika sta v njenem imenu posredovala pri grški oblasti za razveljavljenje, a nista dosegla ničesar, ker se je temu branila princezinja. Končno je vmes posegel sam iraški kralj in povabil nečakinjo domov. A tudi nje mu se je uprla in se odpeljala s svojim možem v Italijo, kjer sedaj uživata medene tedne.

Večni boj za obstoj. Boj za življenje ne vlada samo med ljudmi in živalmi, marveč tudi med rastlinstvom. Tudi rastlinstvo se medsebojno bori za boljšo hrano, dobro sonce, primernejši prostor. V Kanadi so nedavno gradili telegrafsko napravo. Podrli so tudi veliko smreko, ki je kazala v debelu posebne oblike. Deblo dotične smreke je objemalo debeleče manjše smreke. Očividno se je večje drevo pred časom razrastlo okoli manjšega in ga zdušilo. Medtem ko je starejša smreka dosegla višino 10 metrov, je manjše drevesce doseglo komaj meter in pol višine.

Avto-vožnja je zdrava. Ob porastu števila avtomobilov je nastalo vprašanje, ali je avto-vožnja koristna ali škodljiva človeškemu zdravju. Medicinci so po številnih preiskavah ugotovili: Za srčno-bolne je neškodljiva samo mirna vožnja brez sunkov in tresenja. Z avtom naj se vozijo živčno-bolni, slabokrvni in bleduhi. Živčno-bolni bodo po vožnji lažje spali, slabokrvnim se pomnožijo rdeča krvna telesa. Previdni morajo biti pljučno bolni, ker bi jim preostra sapa med vožnjo lahko občutno škodila.

Žepno zrcalce ju je rešilo. Z Angleškega poročajo to zanimivost: Dva Angleža sta doživela na svoji jadrnici brodolom. Vihar je zlomil jadra in gnal čoln z naglico proti nevarnim čerem. V smrtni nevarnosti opazita dober kilometer proč na prostem morju veliko ladjo. Kako jo opozoriti? V tem trenutku pade enemu obeh v glavo res „sijajna ideja“. Vzame žepno zrcalce in manevrira z njim tako spretno, da so na ladji opazili svetlobne signale in takoj poslali na pomoč motorni čoln, ki ju je rešil v zadnjem trenutku. Neznatnemu zrcalcu torej se imata zahvaliti za rešitev iz smrtne nevarnosti.

Tako zelo ga ima rada. Stric: „No, Nežika, katerega brata imaš rajši, Mihca ali Joška?“ — Nežika: „Stric, tega ne smem povedati, ker bi me Mihec takoj našeškal.“ — **Lep uspeh.** Zdravnik je odredil staremu K., da si sme samo po južini privoščiti požirek smolovca. In uspeh? Stari K. sedaj po štirikrat južina. — **Ah ti otroci!** Bra-

Kupim posestvo z obsegom do 13 orolov. Naslov v upravi. 49

tec: „Ali veš, zakaj pridejo piščeta iz jajca?“ — Sestrica: „Zakaj?“ — Bratec: „Zato, ker se bojijo, da jih mama ne speče.“ — **Izpred sodišča.** Sodnik: „Povejte obtoženec, ali se ne kesate svojega dejanja?“ — Obtoženec: „Se ne morem, gospod sodnik, ker še ne vem, kaka bo sodba.“

Dobri mož. „Tvoja žena leži bolna doma, ti pa venomer popivaš po gostilnah, to ni lepo od tebe.“ — „Kaj ti veš, vsi moji kolegi so mi priča, da pijem vedno na njeno zdravje.“